

به نام خدا

فنون و مهارت‌های تدریس

مولفان :

رقیه حسنلوئی

فاطمه رضازاده

سمیرا اسمعیلی

ذکيه حسين پور

ياسمن حسن پور شوطی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور: فنون و مهارت‌های تدریس / مولفان رقیه حسنلوئی ... [و دیگران].
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران) ، ۱۴۰۲ .

مشخصات ظاهری : ۱۷۲ ص. : جدول .

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۳۸۸-۴

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : مولفان رقیه حسنلوئی، فاطمه رضازاده، سمیرا اسمعیلی، ذکیه حسین پور، یاسمن حسن پورشوئی .

یادداشت : کتابنامه: ص. [۱۷۱] - ۱۷۲ .

Teaching

موضوع : تدریس

Teaching -- Methodology

تدریس -- روش شناسی

Classroom management

کلاسداری

Learning

یادگیری

شناسه افزوده : حسنلوئی، رقیه، ۱۳۵۹-

رده بندی کنگره : LB1۰۲۵/۳

رده بندی دیویی : ۳۷۱/۱۰۲

شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۱۶۶۴۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : فنون و مهارت های تدریس

مولفان : رقیه حسنلوئی - فاطمه رضازاده - سمیرا اسمعیلی

ذکیه حسین پور - یاسمن حسن پورشوئی

ناشر : ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۲

چاپ : زبرجد

قیمت : ۱۳۸۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۳۸۸-۴

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	مقدمه.....
۱۷	معلم توانا.....
۱۸	تسلط به موضوع و ارائه مطالب به شیوه‌ی قابل فهم برای دانش آموزان.....
۲۰	برخورد خوب و مهربان بادانش آموزان و پشتیبانی از رشد و پیشرفت آن‌ها.....
۲۳	توانایی به کارگیری روش‌های تدریس مختلف برای جذب توجه دانش آموزان.....
۲۸	توانایی بهبود کیفیت آموزش با استفاده از بازخورد و پیشنهادات دانش آموزان.....
۲۹	توانایی ایجاد محیط آموزشی امن و حامی برای دانش آموزان.....
۳۲	توانایی مدیریت کلاس و حفظ نظم و انضباط در محیط آموزشی.....
۳۸	روش تدریس چیست؟.....
۳۹	آشنایی با انواع روش تدریس.....
۳۹	انواع روش تدریس.....
۴۰	۱- روش تدریس یادسپاری.....
۴۰	مراحل اجرای روش یادسپاری:.....
۴۱	روش‌های به کار رفته در نظام اتصال :.....
۴۲	مزایا و محدودیت‌های روش یادسپاری.....
۴۳	معایب.....
۴۳	۱-۲ روش آموزش سخنرانی.....
۴۳	مراحل اجرای روش آموزش سخنرانی.....

- ۴۶..... مزایا و معایب روش سخنرانی
- ۴۶..... معایب روش سخنرانی
- ۴۷..... ۱-۳ روش آموزش نمایش علمی
- ۴۷..... ویژگیهای روش آموزش نمایش علمی
- ۴۸..... مراحل روش آموزش نمایش علمی
- ۴۹..... مزایا و معایب روش آموزش نمایش علمی
- ۵۰..... ۲- روش های تدریس مبتنی بر تعامل
- ۵۲..... روش اجرای در یادگیری مشارکتی
- ۵۴..... مزایای و معایب روش مشارکتی
- ۵۵..... ۲-۲ روش تدریس پرسش و پاسخ
- ۵۶..... رکن های اصلی روش پرسش و پاسخ
- ۵۶..... مراحل اجرای روش پرسش و پاسخ
- ۵۷..... مزایا و معایب روش تدریس پرسش و پاسخ
- ۵۹..... ۲-۳ روش تدریس ایفای نقش
- ۵۹..... مهره های اصلی روش تدریس ایفای نقش
- ۶۰..... مراحل اجرای روش تدریس ایفای نقش
- ۶۰..... مزایا و معایب روش تدریس ایفای نقش
- ۶۱..... ۲-۴ روش تدریس بحث گروهی
- ۶۲..... چه دروس و موضوعهایی را می توان با روش بحث گروهی تدریس کرد؟
- ۶۴..... نحوه ی قرار گرفتن افراد در روش بحث گروهی
- ۶۴..... وظایف شاگردان در جریان بحث گروهی

- ۶۵..... مزایا و معایب روش بحث گروهی
- ۶۵..... ۳-روش تدریس مسئله محور
- ۶۶..... انواع روش تدریس مسئله محور
- ۶۶..... روش تدریس مسئله محور چیست؟
- ۶۷..... در روش تدریس مسئله محور فراگیران به دنبال چه چیزی هستند؟
- ۶۷..... انواع مسئله در روش تدریس مسئله محور
- ۶۸..... جنبه‌های مهم فرایند یادگیری مسئله محور :
- ۶۸..... خصوصیات و نقش مربیان در روش تدریس مسئله محور
- ۶۹..... ویژگی‌های محیط مناسب در یادگیری مسئله محور
- ۶۹..... اهداف نهایی یادگیری مسئله محور
- ۶۹..... مزایا و معایب روش مسئله محور
- ۷۱..... ۳-۱ روش گردش علمی
- ۷۱..... مراحل روش گردش علمی
- ۷۲..... وظایف فراگیران در گردش علمی
- ۷۳..... وظایف معلم در گردش علمی
- ۷۴..... ویژگی‌های یک بازدید خوب در گردش علمی
- ۷۴..... مزایا و معایب روش گردش علمی
- ۷۵..... ۳-۲ روش تدریس آزمایشگاهی
- ۷۶..... شرایط اجرا روش تدریس آزمایشگاهی
- ۷۶..... مراحل اجرا روش تدریس آزمایشگاهی

- ۷۷..... مزایا و معایب روش تدریس آزمایشگاهی
- ۷۸..... ۳_۳ روش تدریس اکتشافی
- ۷۹..... تکنیک های تدریس اکتشافی
- ۸۰..... مزایا و معایب تدریس اکتشافی
- ۸۱..... ۴_روش های تدریس انفرادی
- ۸۲..... اهداف روش های تدریس انفرادی
- ۸۳..... مزایا و معایب روش های تدریس انفرادی
- ۸۵..... مهم ترین روش های تدریس انفرادی
- ۸۵..... ۴_۱ روش تدریس یادگیری تا حد تسلط
- ۸۵..... مفهوم تسلط
- ۸۶..... مرحله نخست : آماده سازی درس
- ۸۶..... مرحله دوم :ارایه درس
- ۸۶..... مرحله سوم: تمرین منظم
- ۸۷..... مرحله چهارم: تمرین هدایت شده
- ۸۷..... مزایا و معایب روش تدریس یادگیری در حد تسلط
- ۸۸..... ۴_۲ روش تدریس خصوصی
- ۸۹..... مزایا و معایب تدریس خصوصی
- ۹۱..... ۴_۳ آموزش برنامه ای
- ۹۲..... اصول آموزش برنامه ای
- ۹۲..... [۵] در آموزش برنامه ای
- ۹۳..... اهداف آموزش برنامه ای

- مراحل طراحی، تولید، تهیه و اجرای آموزش برنامه ای ۹۶
- ۱- تعیین موضوع درس و مشخص کردن هدف یا اهداف درس ۹۶
- ۲- تشخیص ویژگیهای رفتاری ورودی یادگیرنده (آزمون تشخیصی) ۹۷
- ۳- تدوین اهداف آموزشی به صورت رفتاری در یادگیری های جزئی ۹۸
- ۵- انتخاب رسانه ها و وسایل یاددهی در یادگیری ۹۹
- ۶- اجرا ۹۹
- ۷- ارزشیابی یا ارزیابی از نتایج حاصله ۹۹
- ۸- انجام بازخورد و اصلاح و ترمیم برنامه ۱۰۰
- ۴_۴ آموزش به وسیله رایانه ۱۰۰
- مشخصات ماشین های تدریس ۱۰۰
- مزایا و معایب استفاده از رایانه ۱۰۱
- ویژگی های یک تدریس اثر بخش و راهکارهای کاربردی اجرای آن ها ۱۰۳
- اهمیت و ضرورت مدیریت و انضباط کلاس ۱۰۵
- اهداف عمده ی مدیریت کلاس درس ۱۰۶
- عوامل مؤثر بر مدیریت کلاس ۱۰۷
- الف) ویژگی های شخصیتی معلم ۱۰۷
- ب) روش های تدریس ۱۰۷
- ج) فنون تدریس ۱۰۸
- معلم و مدیریت کلاس ۱۰۸
- مهارت های مدیریت کلاس ۱۰۹

- ۱۱۰..... بهترین راه برای مدیریت کلاس چیست؟
- ۱۱۱..... عوامل بازدارنده در یادگیری دانش‌آموزان کدامند؟
- ۱- عوامل بازدارنده مربوط به معلم..... ۱۱۲
- ۲- عوامل بازدارنده مربوط به دانش‌آموز..... ۱۱۲
- ۳- عوامل بازدارنده مربوط به مطلب درسی..... ۱۱۲
- ۴- عوامل بازدارنده مربوط به وسایل و محیط..... ۱۱۲
- سروصداهای نامطلوب در فضاهای آموزشی..... ۱۱۳
- وضع میز و نیمکت‌ها در کلاس درس..... ۱۱۳
- نبودن نور کافی..... ۱۱۴
- سردی و گرمی هوای فضای آموزشی..... ۱۱۵
- دانش‌آموزان مسأله‌دار و مدیریت کلاس..... ۱۱۶
- سبک‌های مختلف مدیریت کلاس..... ۱۱۷
- سبک مناسب اداره کلاس درس..... ۱۱۸
- راهکارهایی برای مدیریت کلاس به نحو مطلوب..... ۱۱۹
- به شاگردان مسئولیت دهید..... ۱۱۹
- علاقه‌مندی خود را به شاگردان آشکار نمایید..... ۱۱۹
- با شاگردان خطاکار به صورت خصوصی صحبت نمایید..... ۱۲۰
- در صورت امکان از جابجایی شاگردان استفاده کنید..... ۱۲۰
- برای به وجود آمدن اتفاق خاص آمادگی داشته باشید..... ۱۲۰
- سعی کنید علت رفتارهای ناشایست را شناسایی کنید..... ۱۲۱
- سعی کنید با روش غیر کلامی و ارتباط چشمی شاگردان را کنترل کنید..... ۱۲۱

- ۱۲۱..... برخی مواقع سعی کنید شنونده و بیننده نباشید.
- ۱۲۲..... فرصتی جهت آزاد کردن انرژی شاگردان فراهم آورید.
- ۱۲۲..... از عهده کاری که بر نخواهید آمد به عنوان ابزار کنترل بهره نگیرید.
- ۱۲۲..... نگرش شاگردان را نسبت به کلاس مثبت کنید.
- ۱۲۳..... بدانش آموزان صمیمی باشید ولی قاطع عمل کنید.
- ۱۲۳..... فعالیت خود را در کلاس بازنگری نمایید.
- ۱۲۴..... از جمله روش های غیر کلامی عبارت اند از:
- ۱۲۴..... سعی کنید عوامل حواس پرتی را از بین ببرید.
- ۱۲۴..... وضعیت ظاهری کلاس را مرتب نمایید.
- ۱۲۵..... در انتخاب نوع گفتار خویش دقیق باشید.
- ۱۲۵..... به شاگردان احترام بگذارید.
- ۱۲۵..... سعی کنید در جلسه اول، خود را تثبیت نمایید.
- ۱۲۶..... عامل اصلی بی نظمی ها را پیدا کنید.
- ۱۲۶..... خودتان با نظم باشید.
- ۱۲۶..... با طرح درس وارد کلاس شوید.
- ۱۲۷..... طرح درس چیست؟
- ۱۲۷..... اجزای کلیدی طرح درس
- ۱۲۷..... اهمیت استفاده از طرح درس
- ۱۲۸..... مزایای نوشتن طرح درس
- ۱۲۹..... نکات مهم برای نوشتن طرح درس

نکات مهم در نوشتن طرح درس	۱۲۹
۱-موضوع یا عنوان درس	۱۲۹
۲-تعیین و نگارش عناوین فرعی یا رئوس مطالب	۱۲۹
۳-نوشتن هدف کلی درس	۱۲۹
۴-نگارش و تنظیم هدف‌های میانی درس	۱۳۰
۵-نگارش و تنظیم هدف‌های رفتاری درس	۱۳۰
۶-تعیین رفتار ورودی دانش‌آموزان	۱۳۰
۷-ارزشیابی تشخیصی	۱۳۱
انواع طرح درس	۱۳۱
طرح درس سالانه یا ترمی	۱۳۲
مزایای استفاده از طرح درس سالانه	۱۳۲
افزایش نظم و سازمان‌دهی کلاس	۱۳۳
جلوگیری از سردرگمی معلم	۱۳۳
دیریت زمان	۱۳۳
افزایش تسلط و کاهش خطای معلمان در تدریس	۱۳۳
نحوه ی نگارش طرح درس سالانه	۱۳۴
نکات مهم در نوشتن طرح درس سالانه	۱۳۵
نمونه طرح درس سالانه	۱۳۶
طرح درس روزانه یا جلسه‌ای	۱۳۸
برای تدوین این طرح می‌توان به مجموعه سؤالاتی همچون موارد زیر پاسخ داد:	
.....	۱۳۸

- ۱۳۹.....اهمیت طرح درس روزانه
- ۱۴۰.....مراحل نگارش طرح درس روزانه
- ۱۴۰.....گام اول: تعیین مشخصات کلی
- ۱۴۰.....گام دوم: مشخص کردن اهداف کلی، جزئی و رفتاری
- ۱۴۱.....ویژگیهای اهداف رفتاری
- ۱۴۲.....طبقه بندی هدف های رفتاری
- ۱۴۲.....حیطه شناختی
- ۱۴۲.....حیطه عاطفی
- ۱۴۲.....حیطه روانی حرکتی
- ۱۴۳.....گام سوم: تعیین و تأمین ابزارهای آموزشی موردنیاز
- ۱۴۳.....گام چهارم:انتخاب روش تدریس مناسب
- ۱۴۳.....گام پنجم: بررسی نکاتی پیش از شروع درس
- ۱۴۴.....گام ششم: ارزشیابی تشخیصی (پیش بینی رفتار ورودی)
- ۱۴۴.....گام هفتم:آماده سازی
- ۱۴۵.....گام هشتم: ارائه درس
- ۱۴۵.....گام نهم؛ فعالیتهای تکمیلی
- ۱۴۶.....گام دهم؛ ارزشیابی تکوینی
- ۱۴۸.....نمونه طرح درس روزانه
- ۱۴۹.....ارزشیابی چیست؟
- ۱۴۹.....اندازه گیری چیست؟

- تفاوت ارزشیابی و اندازه گیری ۱۵۰
- ضرورت و فواید ارزشیابی ۱۵۱
- معیارهای عمده یک نظام ارزشیابی خوب عبارت‌اند از : ۱۵۲
- کارکردهای عمده ی ارزشیابی ۱۵۲
- انواع روش های ارزشیابی دانش‌آموزان ۱۵۳
- نقش ارزشیابی مستمر در فرایند آموزش چیست؟ ۱۵۷
- مزایای ارزشیابی مستمر ۱۵۷
- ۳- ارزشیابی تراکمی ۱۵۸
- انواع شیوه های نوین ارزشیابی ۱۵۸
- سنجش و ارزشیابی با رویکرد پویا و رشد دهنده ۱۵۸
- ارزشیابی از طریق فهرست مشاهدات ۱۵۹
- ارزشیابی پوشه ای ۱۵۹
- ارزشیابی توصیفی، روشی نوین در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (الگوئی جدید) .. ۱۶۰
- اهداف اساسی ارزشیابی توصیفی ۱۶۱
- نقش های متفاوتی که ارزشیابی در آموزش و پرورش ایفا می کند. ۱۶۲
- نقش بازخورد دهنده ۱۶۲
- نقش ارائه دهنده اطلاعات ۱۶۲
- نکات مهم در طراحی سؤالات ارزشیابی ۱۶۳
- نکات مهم در رابطه با طراحی سؤالات عبارت‌اند از: ۱۶۳
- قواعد انسانی و اخلاقی در ارزشیابی آموزشی برای معلمان ۱۶۵
- آسیب های نظام ارزشیابی فعلی و پیشنهاد راهکارهایی برای مقابله با آن ۱۶۸

١٦٩ راهکارها

١٧١ منابع

مقدمه

نقش کلیدی معلمان به‌عنوان مجریان آموزش عمومی و الگوهای اولیه دانش‌آموزان بسیار مهم جلوه می‌کند. چراکه معلمان جامعه، انسان‌سازان نسل بعدی‌اند. مهم‌ترین و اساسی‌ترین عامل برای ایجاد توصیف مطلب در تحقق اهداف آموزشی معلم است. در تمامی نظام‌های آموزشی مدرسه رکن اصلی تعلیم و تربیت هست. معلمان نیز مربی و الگوهای بانفوذ تعلیم و تربیت هستند؛ بنابراین شغل معلمی یکی از حساس‌ترین و پرمسئولیت‌ترین شغل‌های جامعه است. تسلط بر محتوا و موضوع درس از مهم‌ترین ویژگی‌های معلم است باوجوداینکه دامنه علوم حتی در یک‌رشته خاص بسیار وسیع و گسترده هست و کمتر کسی می‌تواند به همه آن‌ها دست یابد لازم است که معلم حداقل در مطالبی که تدریس می‌کند مسلط باشد. معلم توانا برای رسیدن به چنین منظوری باید مطالعه مستمر و دائم داشته باشد. بی‌شک آگاهی فراوان علمی معلم بهترین پشتوانه وی در مقابل شاگردان است. لازم است معلمین با مطالعه کافی در کلاس حاضر شوند و بر مطالب مورد تدریس اشراف داشته باشند. اگر معلمی در مسائل علمی ضعیف باشد و نتواند به پرسش‌های شاگردان پاسخ درست و لازم بدهد قطعاً شکست خواهد خورد. معلم همواره باید بر آگاهی و دانش خود بیفزاید او باید در زمینه کار خود با یافته‌های جدید مرتبط سازد اگر معلمی غفلت کند ناچار به تکرار مکررات باید بپردازد و آن‌هم خسته‌کننده هست. شاید این جمله را شنیده باشید که علم تاریخ مصرف دارد، بلی این جمله صحیح هست و بعضی از مطالب علمی تاریخ مصرف آن‌ها گذشته و نباید برای شاگردان تجویز نمایم؛ بنابراین معلمی توانا است که علم روز داشته باشد و مدام اهل تحقیق و تفحص باشد. معلم هرچند دارای رفتار انسانی مطلوبی باشد ولی از نظر علمی ناتوان باشد نمی‌تواند موردقبول شاگردان واقع شود. معلمی از نظر علمی قوی‌تر است که

به روش‌های ارائه محتوا و چگونگی برقراری ارتباط آگاه و بر آن‌ها مسلط باشد. معلم باید از نظریه‌های جدید ارتباطی، دانش جدید روان‌شناسی، روش‌های تدریس و یادگیری، روان‌شناسی اجتماعی و... آشنا باشد. تا ویژگی‌های خاص طبقات اجتماعی شاگردان را تا حدودی بشناسد و با توجه به شناخت و ویژگی‌های فردی و اجتماعی آنان به برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی بپردازد. انتخاب روش تدریس باید متناسب با اصول آموزش و پرورش و خصوصیات شاگردان باشد، زیرا وظیفه معلم فقط درس دادن و پرسیدن و امتحان گرفتن نیست بلکه یکی از وظایف مهم او همکاری و راهنمایی تمامی شاگردان جهت رسیدن به اهداف عالی تعلیم و تربیت می‌باشد. معلمی که با انواع روش‌های مختلف تدریس آشنایی دارد می‌داند و می‌تواند آن‌ها را در موقعیت مناسب و بنا به موضوع درس و ویژگی‌های شاگردان بکار گیرد تا آن‌ها به کلاس علاقه‌مند گردند. انتخاب روش‌های نامناسب تدریس و فقط استفاده از یک روش معمول که شاگردان کلاس را زندان می‌انگارند و به محض زنگ خوردن پا به فرار می‌گذارند. معلم توانمند باید سعی کند ذهن شاگردان را از حالت سستی و رکود و ثبات خارج کند و آنان را با آرمانه‌ای ارزشمند انسانی آشنا سازد. معلم آگاه به کمک دانش فراوان خود تلاش می‌کند تا جامعه را از حالت ایستا به پویا و متحرک را دارد و آن‌ها را به سمت پیشرفت و ترقی برساند. دانش غنی معلم پشتوانه‌ی عظیمی برای وی در میان همکاران و شاگردان می‌شود و به مدد آن مورد احترام کامل قرار می‌گیرد و معمولاً هر پیشنهادی که می‌دهد مورد پذیرش جمع قرار می‌گیرد.

معلم توانا باید از فنون و مهارت‌های آموزشی آگاه و قادر به تحلیل فرآیند آموزشی باشد و با استفاده از امکانات موجود آموزشگاه روش تدریس خود را انتخاب کند؛ و با روش‌های صحیح تدریس و فنون کلاس داری کاملاً آشنا باشد تا بتواند شرایط مطلوب یادگیری را فراهم کند و باید قبل از شروع تدریس قادر باشد هدف‌های تدریس خود را به‌طور صریح و روشن معین کند تا بتواند تدریس هدف‌داری داشته باشد. یک معلم توانمند لازم است آشنایی گسترده‌ای با دانش روانشناسی و تفاوت‌های فردی داشته باشد و بپذیرد که افراد همان‌گونه که در ظاهر باهم مختلف‌اند از نظر ذهنی هم مانند یکدیگر نیستند.

معلم توانا

معلم توانا کسی است که نسبت به وظیفه خود در ابهام و تردید نباشد. وظیفه معلم تعلیم و تربیت کودک است معلم نباید لحظه‌ای از کودک و عکس‌العمل‌ها ن حالات او غفلت ورزد. باید هنگام تدریس چگونگی واکنش کودک را در برابر مواد درسی مورد مطالعه دقیق قرار دهد و در هر مرحله‌ای از تدریس مطابق این واکنش‌ها نقشه فعالیت مرحله بعدی را رسم کند. وظیفه معلم انتخاب تجارب و سازمان دادن آن‌ها و هدایت شراکت جویان شاگردان در فعالیت‌های شناختی است و برحسب این امر هر روش تدریس که معلم توانا و کارآمد به کار می‌برد خصوصیات زیر را داشته باشد:

همه شاگردان را فعال نگه دارد.

انسان را به تفکر انتقادی برانگیزد.

رغبت‌ها و نیازهای آنان را مدنظر قرار دهد.

دانش‌آموزان را به تجربه شخصی پدیده‌ها تشویق کند.

معلم نقش راهنما را ایفا نماید.

همکاری و تشریک‌مساعی شاگردان را میسر سازد.

مربیان و معلمان باید شرایطی را فراهم آورند که دانش‌آموزان را رشد دهند. معلم نیز یادگیرنده‌ی مداوم است. یادگیری از طریق زندگی، اساس آموزش است و معلمی را تمجید می‌کند که کورکورانه به کتاب‌ها اعتماد نکند بلکه معتقد است که کودک از راه فعالیت شخصی بیش از روش تلقین یاد می‌گیرند. یک معلم توانا باید به‌جای کنترل کردن موقعیت یادگیری، به‌عنوان حامی، موقعیت را هدایت کند و نقطه آغاز هر

فعالیتی ، نیازی باشد که متعلم احساس می کند. درواقع معلم توانا به عنوان تکیه گاه، به جای کارگردانی و میدان داری یادگیری آن را هدایت می کند. نقش معلم توانا در درجه نخست راهنمایی فراگیرانی است که به مشورت یا کمک نیازمندند. کارگردانی از نفس حل مسئله خاص ظهور می کند. هدف تربیتی به متعلم تعلق دارد نه معلم. لذا معلم توانا باید روش حل مسئله را به کاربرده و در قبال شاگردان خود شکیبنا باشد. کنترل معلم بر موقعیت یادگیری به طور دلخواه باید غیرمستقیم باشد ، نه مستقیم. به عنوان تکیه گاه دانش آموزان ، معلم باید به آنان اجازه دهد تا مرتکب خطا شوند و پیامدهای اعمال خویش را تجربه کنند. معلم به عنوان فردی بالغ باید قوه تمیز و مهارت حرفه ای خود را به کار گیرد تا پیامدهای کار برای دانش آموز یا همکلاسان او متضمن خطری نباشد. بنابراین معلم توانا، عنصر اصلی جامعه ای پویا و سازنده است که به سمت توسعه حرکت می کند.

یک معلم توانا باید دارای صفات و ویژگی هایی باشد که او را برای تدریس و رشد دانش آموزان قابل احترام و مورد اعتماد قرار دهد. در ادامه به برخی از این ویژگی ها و نکات مهمی که برای یک معلم توانا بسیار حائز اهمیت می باشند، اشاره خواهیم کرد.

تسلط به موضوع و ارائه مطالب به شیوه ای قابل فهم برای دانش آموزان

یک معلم توانا با توجه به اصول و روش های آموزشی که در دانشگاه یاد گرفته و باتجربه کلاسی دریافت کرده، می تواند با رعایت موارد زیر به تسلط بیشتری در ارائه مطالب و بهبود فرایند آموزشی دست یابد:

آشنایی کامل با موضوع: برای ارائه مطالب به دانش آموزان، باید موضوع را به طور کامل درک کرده و از تمامی جوانب آن آگاه باشید. برای این منظور، معلم باید مطالعه و تحقیق کافی درباره موضوع خود داشته باشد و برای بهبود دانش خود، همیشه باید در حال یادگیری و به روزرسانی اطلاعات خود باشد.

استفاده از شیوه‌های آموزشی مناسب: معلم باید با شیوه‌های مختلف آموزشی آشنا باشد و برای هر موضوع، شیوه‌های مناسبی را انتخاب کند. این شیوه‌ها می‌توانند شامل استفاده از تصاویر و نمودارها، تدریس با استفاده از مطالب کاربردی و مثال‌های واقعی، مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی و تشویق به پرسش و پاسخ باشد.

ارتباط برقرار کردن با دانش‌آموزان: یکی از مهارت‌های معلم توانا که به هیچ‌عنوان نمی‌توان آن را نادیده گرفت، مهارت‌های ارتباطی است. فرایند انتقال دانش به دانش‌آموزان، چه به صورت کلامی و چه به صورت غیر کلامی، نیازمند مهارت‌های ارتباطی معلم است. معلمان باید مهارت‌های ارتباطی کلامی و نوشتاری مؤثری داشته باشند. آن‌ها باید از زبان بدن و از صدای خود به بهترین شکل استفاده کنند، تماس چشمی برقرار کنند، دیگران را متقاعد کنند، به حرف‌های دیگران گوش دهند و لحن مؤثری داشته باشند. اینجاست که اهمیت فن بیان معلم یا مهارت‌های کلامی او خودنمایی می‌کند. ضمناً از آنجاکه معلم باید با افراد مختلف مکاتبه کند، لازم است که دانش کافی در رابطه با مهارت‌های نوشتاری نیز داشته باشد. معلم باید با دانش‌آموزان به خوبی ارتباط برقرار کرده و با آن‌ها در ارتباط باشد. برای این منظور، معلم می‌تواند با تشویق به پرسش و پاسخ، فعالیت‌های گروهی و مشارکتی، برگزاری نشست‌هایی برای بحث و تبادل نظر و دیدگاه‌بادانش‌آموزان ارتباط برقرار کند.

همچنین معلمان باید بتوانند به‌طور مؤثر با گروه‌های خاصی از افراد از جمله شاگردان، همکاران، والدین، مدیریت مدرسه و غیره ارتباط برقرار کنند. با آن‌ها روابط مبتنی بر اعتمادی با آن‌ها بسازند، ضمن حفظ صمیمیت فاصله لازم را حفظ کنند. توجه به این توضیحات می‌توان گفت که مهارت در برقراری ارتباط مؤثر بادانش‌آموزان و سایر افراد، یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که تمامی معلمان باید در خود تقویت کنند.

استفاده از تکنولوژی: با توجه به پیشرفت تکنولوژی در جامعه، استفاده از ابزارهای آموزشی و فناوری‌های پیشرفته در فرایند آموزشی اهمیت بسیاری پیدا کرده است. معلم باید بتواند از ابزارهای آموزشی مختلف مانند نرم‌افزارهای آموزشی، ویدئوهای آموزشی،

اسلایدها و محتوای آموزشی تعاملی استفاده کند. استفاده از تکنولوژی در فرایند آموزشی می تواند از جمله عواملی باشد که باعث بهبود فرایند آموزشی و ارتقای کیفیت آن شود.

تشویق و حمایت دانش آموزان: معلم باید بتواند دانش آموزان را به تشویق و حمایت در فرایند یادگیری تشویق کند. برای این منظور، معلم می تواند با ایجاد روحیه رقابتی و همکاری بین دانش آموزان، استفاده از پاداش ها و تقدیر از دانش آموزان عالی، و ارائه بازخوردهای مناسب به دانش آموزان، این هدف را دنبال کند.

در کل، یک معلم توانا با رعایت اصول آموزشی مناسب و استفاده از روش های جدید و مناسب، می تواند بهبود فرایند آموزشی و بهبود یادگیری دانش آموزان خود را تضمین کند. این موضوع در نهایت به توسعه مهارت ها و توانمندی های دانش آموزان و بهبود کیفیت آموزش و پرورش در کشور منجر خواهد شد.

برخورد خوب و مهربان بادانش آموزان و پشتیبانی از رشد و پیشرفت آنها

یکی از عوامل اصلی موفقیت دانش آموزان در فرایند آموزش و پرورش، برخورد مهربان و مؤثر معلم با آنهاست. یک معلم توانا با ایجاد برخورد مثبت و مهربان، می تواند دانش آموزان را به پیشرفت و رشد در فرایند یادگیری تشویق کند. در ادامه، به برخی از روش هایی که معلم توانا برای برخورد مؤثر بادانش آموزان خود می تواند استفاده کند، پرداخته می شود.

ایجاد ارتباط بین شخصی بادانش آموزان: معلم باید بتواند بادانش آموزان خود یک ارتباط شخصی برقرار کند. این کار می تواند با صحبت کردن بادانش آموزان در خارج از ساعت درس، شنیدن مشکلات و نیازهای آنها، و ارائه راهکارهای مناسب به آنها انجام شود.

ارائه بازخورد مؤثر: معلم باید بتواند با بازخورد مناسب به دانش آموزان، آنها را در فرایند یادگیری بهبود بخشد. بازخورد می تواند به صورت مثبت و منفی باشد، اما در هر حالتی